

Poština plačana v gotovini

IZSELTJENSKI VESTNIK

• GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE
IN IZSELTJENSKE ZBORNICE •
V LJUBLJANI

ŠT. 1 • LETO X.

1940

»Izseljenski vestnik« izhaja mesečno. — Uredništvo in uprava: pisarna Družbe sv. Rafaela, Tyrševa cesta 31/l. v Ljubljani, telefon šte. 40-41. — Naročnina: za Jugoslavijo letno 15 din, za dijake 12 din; za inozemstvo letno: Argentina \$ 3, Belgija 25 Blg. Frs., Francija 20 Frs., Holandija 1 Gold., Italija 15 Lit., Nemčija 2 RM, U.S.A. \$ 1. — Oglasi po dogovoru. — Odgovorni urednik: Viktor Plestenjak, Ljubljana, pisarna Družbe sv. Rafaela na Tyrševi cesti šte. 31/l. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec.

V novo leto

Deseto leto našega Vestnika smo začeli. Majhen in skromen je še njegov obseg, kakor je še skromno med našim narodom pravilno razumevanje izseljenskega vprašanja. Res je naše zasebno delo že doseglo uspehe. Kakor je g. ban poudaril v svojem govoru na izseljenski akademiji, se še o nobenem našem narodnem problemu ni toliko pisalo, kot o izseljenstvu v prvih decembrskih dneh minulega leta.

Toda ali smo s tem že prešli k samemu reševanju problema? Kar je danes doseženega, je samo to, da se je vzbudilo zanimanje zanj. To pa je šele prvi pogoj.

Čas drvi. Naš živelj, razmetan po svetu v borbi za kruh, se upogiba pod silno težo tujih vplivov. In še bodo romali z rodne zemlje v svet naši ljudje. Kdaj bo prenehala njih žalostna pot? Še bodo naši sezoncej dajali za tujo srečo svoje krepke sile in se vračali za nekaj mesecev, razočarani, prežeti misli, našemu narodnemu čustvovanju tako tujih.

In tako vstaja na pragu novega leta pred nami izseljenstvo kot problem, usoden za vso prihodnost našega narodnega obstoja. S tem pa dobiva tudi »Izseljenski vestnik« kot edina vez med domovino in tujino vse večji in važnejši pomen. Upamo, da danes nihče, komur je mar za srečo naroda in države, o tem ne dvomi več. Zato Družba upravičeno pričakuje od svojega naroda in države odziva in podpore — moralne in gmotne — za svoje delo. Naj ob novem letu nihče ne prezre našega klica: Naš list mora v vse naše žole, v hišo vsakega slovenskega izobraženca, kmeta in delavca doma in po svetu! Kajti le tako mu bomo mogli dati tisti obseg, ki bo zajel vse otenke izseljenskega vprašanja, tisto obliko, ki bo dostojno reprezentirala suvereni slovenski narod, suvereno državo!

Za Zedinjene države smo — na nasvet ameriških Slovencev samih — zvišali naročnino na en dolar. — Iskreno prosimo in želimo, dobiti po vseh naselbinah delavnih zastopnikov, ki bi pomagali razširjati naš list.

H

Obrestujemo vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu z najugodnejšo obrestno mero.

Dajemo posojila vsake vrste.

Kupujemo, prodajamo in posojujemo vrednostne papirje.

Opravljamo vse posle denarnih zavodov.

Dravska banovina jamči z vsem svojim premoženjem in davčno močjo za naše obveznosti.

Ljubljana
Maribor
Celje
Kočevje

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE

P. H. S.

Ban dr. Natlačen o slovenskem izseljenstvu*

Ko smo pred tednom dni praznovali izseljensko nedeljo, se je vse naše časopisje spominjalo s simpatijami naših izseljencev in se več ali manj obširno bavilo z izseljenskim vprašanjem. Upravičeno bi mogel trditi, da je malo naših narodnih problemov, ki bi mu naša časopisna javnost posvetila toliko pozornosti, kakor je bil ob tej priliki deležen naš izseljenski problem. Članki iz časopisja, ki so izseljensko vprašanje obravnavali s toliko vidikov, so vam še v svežem spominu in je zaradi tega naloga, ki mi je naložena, dosti težka, da me ne bi upravičeno zadel očitek, da nisem povedal nič takega, česar niste že čitali v tem ali onem časopisu.

Dovolite mi torej, da ta naš narodni problem obravnavam na kratko z neke posebne strani.

Brali smo med drugim tudi, da znaša število naših izseljencev, ki so razkropljeni po vseh kontinentih sveta, blizu 700.000. Za majhen narod, kakor smo Slovenci, je ta številka, čeprav je morda nekoliko pretirana, naravnost strašna. Pomisliti moramo namreč, da odhajajo v tujino sami mladi, zdravi in krepki ljudje, še polni življenja. Tako smo izgubili in izgubljam o ogromno delovno silo, ki dviga gospodarstvo in ustvarja blagostanje tujini, tujim narodom, mesto da bi te sile bogatile naše narodno gospodarstvo.

Velik del tistih, ki so se izselili za stalno, je izgubljen za naš narod; saj njihov rod komaj še ve, kje je tekla zibelka njihovim staršem; vzgaja se v tujem okolju, v tujem duhu in v tujih šolah in množi življenjsko moč tujim narodom. Ni čudno, ako se je prebivalstvo na bivšem Kranjskem pomnožilo v zadnjih 120 letih samo za 40,56%, ko se je v istem času pomnožilo prebivalstvo Evrope za 140%. In da odpade v razdobju od 1921. do 1956. leta od celotnega prirastka prebivalstva v naši državi na Slovenijo samo 4,1%, dasiravno tvori prebivalstvo Slovenije 7,9% vsega jugoslovanskega prebivalstva, je tudi v veliki meri pripisovati dejstvu, da je tudi v teh letih bilo število naših izseljencev primeroma visoko.

Naravnost usodno za naš narod pa je, da se desetletja in desetletja za naše izseljence nihče ni brigal. Tako so odšli tisoči in sto tisoči naših sinov in hčera v tuji svet, kakor je pač slučaj nanesel, ne da bi prav vedeli, kam gredo in kakšna bo njihova usoda. Če bi imeli mi Slovenci v dobi zadnjih šestdesetih let sposobne ljudi, ki bi se res smotno brigali za naše izseljence in ki bi res smotno usmerjali usodo naših izseljencev, tudi s stališča naše narodne celote, kakor se temu vprašanju posveča danes duša Rafaelove družbe, p. Kazimir Zakrajšek, ne bi bilo treba, da so se množice naših izseljencev, razdrobljene v neznatne drobce, razkropile po vseh krajih različnih kontinentov in se tako porazgubile in, odrezane od narodnega telesa, ohromele in narodno propadle. Danes bi lahko imeli po raznih državah in kontinentih strnjene slovenske kolonije, imeli bi lahko cvetoča mesta in bogate pokrajine, kjer bi prevladoval slovenski živelj, kjer ne bi bilo težko

* Govor na izseljenski akademiji, ki jo je mladina ljubljanskih šol priredila — kot zaključek izseljenskega tedna — v nedeljo 10. decembra dopoldne v frančiškanski dvorani.

oskrbovati naraščaja naših izseljencev s slovenskimi šolami in z vsemi potrebnimi kulturnimi organizacijami in kjer bi se, v plemeniti tekmi s staro domovino, gradila slovenska kultura. Ohranili bi tako vsaj večji del izseljencev in njihovega potomstva brez večjih težav narodu in domovini.

Toda preteklosti ne moremo več popravljati; prilike, ki smo jih zamudili, se več ne povrnejo. Svoj pogled rajši uprimo v bodočnost in skrbimo, da bo naše delo v tem oziru v bodoče smotno in uspešnejše, kakor je bilo doslej. Poudaril sem že, da je naš narod majhen; med kulturnimi narodi je po številu eden najmanjših na svetu. A prav zato je za nas vsak ud našega narodnega telesa velike vrednosti in prav zaradi tega moramo gledati, da svojih ljudi ne izgubljam o in da bo vsak član naše narodne družine v čim popolnejši meri izpolnil svojo dolžnost in svojo nalogo v naši narodni skupnosti, da bodo vse narodne sile, pravilno usmerjene in tesno med seboj povezane, uspešno služile rasti in napredku naše narodne celote.

V razmerah, v katerih Slovenci živimo, je izseljevanje za nas gotovo zlo, čeprav je do neke mere to zlo potrebno. Čim pa smo prišli do tega spoznanja, moramo gledati in stremeti z vsemi silami za tem, da se to zlo, ako ga že ni mogoče popolnoma odpraviti, vsaj čimbolj omeji. Ako tega zla ne bomo v bodočnosti vsaj znatno omejili, bo naša številčna moč v naši skupni državi Jugoslaviji od leta do leta bolj padala, kar mora vsekakor kvarno vplivati tudi na našo politično, gospodarsko in kulturno pomembnost v skupnem državnem življenju.

Izseljevanje pa bomo mogli uspešno omejevati samo na ta način, da ustvarimo doma primerne življenjske pogoje, da bo prirastek našega naroda mogel dobiti na domači zemlji dovolj kruha. Naša zemlja slovenska je lepa, tako lepa, da se ji tujci, ki prihajajo k nam, divijo. Toda ta naša zemlja ni bogata in prenmogi so, ki morajo živeti kljub pridnemu delu v siromaštvu in pomanjkanju. In vendar pravim, da bi moglo na tej naši zemlji ob pridnem in smotnem delu živeti še mnogo več ljudi in bolje kakor žive danes. Z izvedbo regulacij naših voda, ki imajo mnogokje hudourniški značaj, bi bilo mogoče pridobiti mnogo nove plodne zemlje, ki bi se mogla pretvoriti v bogata žitna polja in sočne travnike. Ako potujete širom po Sloveniji, vidite, da so še danes ponekod zelo prostrani travniki, ki so zamočvirjeni in ki bi jih mogle pridne delavne roke osušiti in mnogokrat z ne prevelikim trudom spremeniti v prvovrstne livade; drugod zopet vidite obsežne travnike, ki so prerastli z mahom in ki bi jih bilo mogoče s primeroma majhnim naporom bistveno zboljšati in na ta način doseči na njih dvojen ali trojen pridelek. Če te vodi pot skozi našo vas, kako redko se ti ustavi oko na lepo urejenem vrtu! In vendar bi mogel primerno urejen vrt zelo mnogo prispevati k prehrani našega kmeta, bajtarja in delavca. In obširne predele naše domovine lahko obhodiš, a ne najdeš količkaj dobro urejenega sadovnjaka, čeprav so morda v odlični meri dani vsi pogoji za uspešno sadjerejo, ki bi mogla v veliki meri zboljšati življenjske pogoje našega podeželja.

Našim ljudem je treba več gospodarskega poduka; treba marsikje prelomiti z brezumno starokopitnostjo, treba privzgojiti več smisla za napredno gospodarjenje — in marsikaj bo pri nas lahko boljše kakor je danes in še mnogo več ljudi bo mogla naša zemlja prerediti.

Vem, da so naša kmečka posestva v veliki večini zelo majhna, tako da na njih ne morejo najti življenjske eksistence vsi sinovi in vse hčere. Zato pa je treba v kraje, kjer so na razpolago delovne sile, ki se s samim obdelovanjem zemlje ne morejo preživljati, spraviti industrijo, ki naj odvišne delovne sile zaposli in jim da zaslužka in kruha. Tako bo pomagano tudi kmetu, ki bo ostal na svoji zemlji in ki bo mogel svoje pridelke lažje in po boljši ceni spraviti v denar.

Vse to so naloge, ki se jim mora z vso vnamo posvetiti javna uprava, ki naj z načrtnim gospodarstvom doseže splošno izboljšanje naših gospodarskih in socialnih razmer. Toda zakaj se vse to ni že doslej doseglo? Na to odgovorjam, da morajo pasti ovire, ki so nam doslej onemogočale naravni gospodarski razvoj. Od širokih samouprav, ki se o njih danes toliko govori, upamo, da nam bodo šele prinesle možnost sprostitve vseh delovnih sil, ako bodo te samouprave deležne tudi primerne finančne samostojnosti.

Vzporedno z gospodarsko obnovo pa mora iti tudi prava narodna vzgoja naše mladine. Naša žola mora v srcih našega narodnega naraščaja vzgojiti trdno in močno narodno zavest, mora v mlada srca vcepiti ljubezen do rodne zemlje in ljubezen do vsega, kar je naše, da bo bodoči naš rod, četudi bi bil primoran iskati si zasluzka v tujini, ohranil v vsakih razmerah živo narodno zavest in da se bo v vsakem primeru zavedal, da je član naše skupne narodne družine, za katero mora biti pripravljen, če treba, vse žrtvovati.

Današnja akademija je posvečena misli, da tvorimo vsi Slovenci eno skupno narodno družino, da so torej tudi Slovenke in Slovenci, ki žive razkropljeni po raznih tujih državah in kontinentih, po krvi naše sestre in naši bratje. Zbrali smo se tu, da v duhu obnovimo zavest tega svojega občestva. V duhu smo danes z njimi združeni, čeprav nas ločijo od njih državne meje in široka morja. Naj bi današnja akademija in vsakoletno praznovanje izseljenske nedelje pripomoglo čim več k temu, da bi bila zavest narodne skupnosti vedno živa v vseh srcih, ki po njih polje slovenska kri. V tem smislu naj velja danes moj in vas vseh pozdrav vsem Slovenkam in vsem Slovencem širom po svetu!

Iz naše pisarne

„Bogati strici“ v Ameriki . . .

Kako neupravičene so sanje mnogih naših ljudi tu doma o »stricih v Ameriki«, baje strašno bogatih, kaže primer, ki ga je Rafaelova družba pomagala te dni razjasniti, ki pa je samo eden izmed stoterih, kar jih leto za letom doživljamo.

O bogatem stricu v Ameriki so sanjali tudi sorodniki tam nekje v lepi Beli Krajini. Nikdar jim sicer ni pisal, niti oni njemu. Tudi niso vedeli, kje živi in kaj dela. Niso se za to zanimali, saj se naš narod za izseljensko vprašanje, t. j. za našo kri na tujem, nikjer ni zanimal. Le pokojni oče jim je večkrat pripovedoval, da ima brata v Ameriki, ki je odšel tja še v prejšnjem stoletju, ki pa je »strašno« bogat.

Težko so čakali ti sorodniki sporočila o veliki dediščini. Imeli so že vse urejeno, kako bodo porabili lepe dolarje.

In res je prišlo iz Amerike pismo: »... Vaš stric Mate je umrl.« Sosedov Niko je pisal. Sicer je bilo to le zasebno sporočilo, vendar je kakor sonce posijalo v družino. In sedaj, kako spraviti to bogato dediščino najceneje, najvarneje domov? Velika in težka skrb. Šli so k raznim odvetnikom, notarjem, pisarjem, bivšim Amerikancem. Vsakdo jim je kaj novega svetoval. Posredovanju so se pridružili računari. Sledajič so šli tudi h g. župniku, saj bo morda že »zaradi besede« treba dati za pokojnega strica tudi za kako mašo.

»Najbolje bo, če se obrnete na Rafaelovo družbo, in najceneje. Baje računajo le za stvarne stroške, ki jih imajo ondi s pisanjem in poizvedovanjem,« jim je rekel.

In tako so tudi naredili.

Mnogo je imela Družba dela, preden je poizvedela, kje je stric umrl, še več pa, v kakšnih razmerah je živel. Slednjic je zastopnik Družbe v New Yorku vse poizvedel in sporočil naslednje:

— Pokojni je bil zadajih deset let brez dela. Edini dohodek mu je bila mesečna pokojnina dvajsetih dolarjev, ki mu jo je dajala tovarna, kjer je dolga leta delal. Ker ni bil ameriški državljan, so mu prijatelji pred leti prigovarjali, naj pusti, da ga pošljejo domov na stroške vlade. Toda bil je preponosen. »Nikdar prej nisem pisal domov, nikdar ničesar poslal, nočem, da bi družini sedaj na stara leta bil v napoto,« je odgovarjal. Tudi od svojih prijateljev ni maral nobene podpore, čeprav je često stradal. Živel je v revni koči sam sredi črncev. Ti so ga našli v lesenjači mrtvega, ko ga dva dni ni bilo na spregled. Zavarovan ni bil nikjer, niti pri kakem podpornem društvu. Pokopali so ga na občinske stroške. Mate je bil pač eden izmed onih naših nesrečnih rojakov, ki jih je kriza pognala v revščino.

Tako so se sorodnikom razblinile sanje o bogatem stricu v Ameriki, kakor se zadnja leta razblinjajo v sto in sto sličnih primerih in o katerih govore kupi aktov v pisarni Rrafaelove družbe.

Iz tega in vseh podobnih primerov pa je razvidno samo tole:

1. Kako napačno je bilo, da se tudi naše kmečke družine niso že pred leti začele za svoje izseljence na tujem bolj zanimati. Vsaj v pismeni zvezi bi bile lahko ostale. Mate bi bržčas ne bil pozabil na svoj dom tako kot je, če bi dom ne bil nanj pozabil. Ko bi mu bili od doma pisali, bi jim brez dvoma odgovarjal in sem pa tja tudi kaj poslal. Morda bi ga bilo to ohranilo tudi moralno in ne bi bil sebe tako zanemarljiv. Tako bi tudi njegovemu ponosu, potem ko je izgubil delo, ustrezala želja, da se vrne domov, saj bi se z mesečno pokojnino dvajsetih dolarjev — nad tisoč dinarjev — na deželi prav lepo preživel in tudi svojim sorodnikom koristil in pomagal.

2. Kako napačno je pa tudi za naše izseljence, da v tujini, ko se jim dobro godi, pozabijo na svoj dom, pozabijo, da bodo postali stari, onemogli, in da takrat vsakdo potrebuje strehe, pomoči, postrežbe, kar bi mu najbolj nudila le domača hiša, domač človek. Kri ni voda. Koliko gorja bi nesrečnemu Mateju bilo pr hranjenega z vrnitvijo v domovino!

3. Izseljenci, ki ste brez dela, a imate majhno pokojnino, ob kateri v tujini stradate, mar bi ne bilo boljše zagotoviti si, kjer je to izvedljivo, da vam bodo pošiljali pokojnino sem domov, sami pa se vrnete in tu preživite jesen svojega življenja?

4. Mnogo je teh in podobnih nalog, ki čakajo izpolnitve. Zato je skrbstvo za naše izseljence zadeva in dolžnost ne samo Rrafaelove družbe, temveč predvsem vsake slovenske družine, ki ima svojega člana na tujem. Izseljensko vprašanje je po svojem obsegu tako ogromno, da terja sodelovanje vsega naroda, vseh njegovih sil. In kako žalostno je pri tem, da Družba sv. Rrafaela kot povsem izseljenska ustanova od slovenskega, izrazito izseljenskega naroda zaman čaka pomoči in sodelovanja, čaka zaman, da bi se povečalo število njenih članov in sotrudnikov.

Albina Zakrajšček:

Sin o materi

Kako so dolge noči,
ko spanca ni na oči!
Kako so kratke noči,
ko v sanjah pri meni si ti!

Ob moji postelji bediš
in me učiš:
Od jutranje zarje do noči —
v Gospoda zaupaj!
On ptice pod nebom živi,
nikdar ne obupaj!

Kako kratke, lepe so noči,
ko mati v sanjah pri meni bedi
in me uči:
trpeti — živeti!

Občni zbor Rafaelove družbe

V ponedeljek 4. decembra popoldne je na rednem letnem občnem zboru podala »Družba sv. Rafaela« obračun svojega dela v poslovnem letu 1938/1939. Zbralo se je mnogo ljudi, ki so z razumevanjem spremljali prekoristno delo in skrb te slovenske organizacije za naš narod v tujini. Zastopana so bila naša oblastva z bansko upravo in mestno občino ljubljansko na čelu, razen tega še številne podeželske občine, zlasti iz krajev, od koder je največ izseljencev; nadalje so se udeležili zborovanja zastopniki raznih socialnih, prosvetnih in verskih ustanov. Rafaelovo družbo v Crensovcih je zastopal svetnik g. Klekl, ki je podal krasno poročilo o delovanju družbe za Slovensko Krajino, obenem pa nazorno pojasnil vprašanje sezonskega delavstva z raznih vidikov in njegove posledice za Slovensko Krajino.

Obč. zbor je otvoril predsednik družbe prevzvišeni knezoškof gosp. dr. Gregorij Rožman, ki je pozdravil udeležence ter v izčrpnem poročilu nakazal pomen in delo Rafaelove družbe kot versko kulturne ustanove. Namesto obolelega tajnika g. p. Kazimirja Zakrajška je njegovo poročilo podal član odbora g. Rožman.

Kljub temu, da je Družba sv. Rafaela v letošnjem poslovnem letu imela manj dohodkov, kot je bilo razvidno iz poročila, ki ga je podal blagajnik g. prelat Volc, je bilo njeno delo veliko in mnogostransko. Ze iz pisarniškega poročila samega smo mogli razbrati, da se je na primer družbina korespondenca v primeri z lanskim letom dvignila za dobro tretjino.

Na predlog nadzorstvenega odbora je bil izrečen prejšnjemu odboru absolutorij, nakar je bil pri volitvah izvoljen soglasno isti odbor, razen nekaterih sprememb v nadzorstvu.

Ce na kratko pregledamo razmere med našimi izseljenci širom po svetu, vidimo, da rodi intenzivno in sistematično delo Rafaelove družbe vedno lepše sadove.

Predvsem je Rafaelova družba z izseljensko zbornico posvetila veliko skrb vprašanju sezonskega delavstva, ki s svojimi posledicami živo posega v življenje vsega našega naroda. Meseca februarja je bila z nemškimi odposlanci sklenjena dodatna pogodba, ki je v marsičem zboljšala položaj naših sezoncev. Važna je pri tem skrb za njihovo versko in duhovno življenje, kar je Družba v preteklem letu najlepše izpolnila s tem, ko je poslala v Nemčijo — s pomočjo socialnega ministrstva in banovine — izseljenskega duhovnika g. Skafarja, ki se je te dni po neutrudnem štirimesečnem plodnem potovanju med rojaki v Nemčiji vrnil domov.

Smo v prehodni dobi sporazuma in ustanavljanja samouprave tudi za slovensko banovino. S tem pa nastaja važen problem, kako prilagoditi slovenskim potrebam tudi izseljensko službo, ki nujno terja poglobitve in razširitve. Važna pri tem je pravična razdelitev državnega izseljenskega fonda, kjer smo bili mi Slovenci vedno zastopavljeni.

C. g. prelat J. Volc — sedemdesetletnik

Na obisku v ameriški Sloveniji

(Dalje.)

3. Zopet v deželi svobode

Mogočno je pred nami dvigala »boginja svobode« v newyorški luki sredi morja svojo baklo, ko nas je veliki »Nieuw Amsterdam« veličastno počasi peljal mimo nje v izliv reke Huuson — v pristanišče. Kar mehko mi je postajalo pri srcu, ko sem jo pozdravljal in so jo z menoj pozdravljali vsi potniki, zlasti ameriški državljani. Ne vem, kako in zakaj obide potnika neka toplina, neko čudno prijetno občutje, ko se pelje mimo tega mogočnega kipa v lepo Ameriko. Bržčas izvira to občutje, ta toplina iz zavesti, češ v najmočnejši državi sveta si, kjer vlada ta svoboda in demokracija v najširši meri, ki je na svetu danes možna. Pozdravljala nas je ta »boginja« in vsi smo ji veselo odzdravljali.

»Bogu bodi hvala! Kako sem srečen, da sem zopet pod to baklo!« vzklikne ob meni star farinar iz Montane, ki je po dolgih letih prvič obiskal Holandijo, svojo domovino, — in se kipu odkrije. Solze sem opazil v njegovih starih, ugasujočih očeh. Kazal jih je že precej nad sedemdeset, pa tako mladeniško navdušen! Kaj bi tajil, ko pa sam msem bil kar nič boljši od njega.

»Slednjič so pa naše lepe Zedinjene države le še najboljša država na svetu, kljub svojim napakam,« pripomni krepk možak, očitno bogat trgovec.

V pristanišču so me pričakovali izseljenski komisar v New Yorku g. Slavo Trošt, njegov brat g. Rude, operni pevec g. Tone Subelj in sestra Urška. Kako veselo snidenje! Sedli smo v avto g. Trošta in se odpeljali iz pristanišča v moderni Babilon, v mogočni New York. Izgubili smo se v morju avtomobilov, ki se razvila po ozkih ulicah New Yorka. Ustavili smo se pred slovenskim župniščem sv. Cirila na 8. cesti. Sredi židovskega okraja je, — saj je židov v New Yorku nekako štiri milijone. Revna je ta »katedrala«, zelo revna. Ni cerkve v Sloveniji tako revne. Se revnejše je župnišče. Prav v tleh je klet s centralno kurjavo, v kleti je župnijska dvorana, nad njo cerkev v višini dveh nadstropij. Mimo cerkve vodijo ozke in okorne lesene stopnice v tretje nadstropje, kjer je »samostan« — kuhinja, obednica in župnikovo stanovanje. Kjer prostor ni zadaj, dan je »strešni vrt« — nekaj zaprašenih oleandrov. V naslednjem nadstropju je pa pet sobic, komaj tako velikih, da se v njih človek dobro obrne. Res, zelo revno. Vsa stavba je stisnjena v strnjeni sistem šestnadstropnih stanovanjskih hiš. Preden ne prideš prav pred stopnice, ne veš, da je to cerkev.

In vendar so newyorški Slovenci ponosni na to svojo »katedralo«, kajti imeti lastno cerkev v tako velikem mestu, je združeno z ogromnimi žrtvami. Kako smo bili pred leti veseli, da nam je vsaj to uspelo.

Solze sem imel v očeh, ko sem pri vходу pozdravil najprej gospodarja te hiše, Gospoda v presv. Zakramentu, kjer sem pred leti tolikokrat klečal. Kakor v filmu so se vrstili spomini na dogodke pred 31 leti, ko sem prišel v to mesto, začel zbirati rojake in jih navduševati za lastno cerkev. Koliko lepega in prijetnega je v teh spominih! A še več grenkega in težkega. Duša je iskala obrazov tistih, s katerimi sem takrat začel pionirsko delo. Kje so danes? Mnogo jih je že v večnosti: Anton Burgar, Valentin Vavpotič, oba Erhatića in drugih dolga vrsta... Med njimi, ki so še ostali, živi Anton Podgornik sedaj doma v Ptuj, potem so še Cesarek, Bučar, Rupar, Mary Gostič, Kati Pavlič, Končanovi, Plevl i. dr. Bog jim vsem poplačaj za zvesto sodelovanje, za boje in žrtve. Kako se vse spreminja!

V New Yorku sem obiskal prijatelje in znance: g. Hlačo, mladega Sakserja, Keržeta in mnogo drugih. S kakšnim veseljem smo se pozdravljali! Leta 1918. še vsi čvrsti in krepki, danes stari, z belim snegom v lasih.

Se istega popoldne je newyorški župnik o. Edvard Gabrenja napregel svojega »samogibnega« konja, svoj avto, in nas popeljal na svetovno razstavo.

4. Na svetovni razstavi

Koliko src je letos hrepenelo po New Yorku in si želelo videti najmočnejšo prirediteljev modernega človeškega genija! Obiskali so jo res visoki milijoni. Visoki milijoni bi jo še bili radi, pa jim ni bila dana prilika. Kako sem bil zato hvaležen g. dr. Aranicemu, šefu izseljenskega oddelka v socialnem ministrstvu, da mi jo omogočil videti.

Res, ogromna je ta razstava. Njena veličina se opisati ne da. To se je dalo samo videti in občudovati. Že prostor je ogromen. Se pred tremi leti je bila tu na Dolgem otoku (Long Island) sama močvara, nezdrav in oduren kraj. Milijarde komarjev so se tu kotile in mučile prebivalce sosednih mestec in vsega New Yorka. Smeti velemesta so sem vozili. Danes je ogromno mesto samih mogočnih razstavnih palač. Ves prostor asfaltiran. Voda speljana v jezercja in ribnike. Ves razstavni prostor poživljajo divni vodometi. Ob širokih avenijah rastejo košata drevesa, prinesena sem iz Bog ve katerih daljnih gozdov. Zvečer so razsvetljena, da se ti zdi kot bi hodil po pravljicnem rajju.

Vsega prostora in vseh poslopij obiskati je sploh nemogoče. Potreboval bi kar dober mesec. Človek se mora omejiti na najglavnejše in najbolj zanimivo.

Sredi tega, v obsegu skoraj 3000 akrov (preko 1214 ha) zazidanega prostora, stoji ogromen obelisk, s katerega si lahko ogledaš ves prostor. Ob njem je nad 300 m široka svetovna obla, ponoči znotraj razsvetljena, da se v jasnih obrisih vidijo vsi deli sveta. Zložne rampe vodijo v motranjost te oble, kjer je mogočen hodnik, ki se vrti: brez vidne opore je, kakor bi v zraku visel. Z njega gledaš mogočno »mesto od jutri«, mesto prihodnosti.

Poleg obeliska in oble je razsežen ribnik z velikanskimi vodometi. Vsak večer ob 9. uri igra tu mogočna godba. Vodometi spremljajo to godbo: kadar igra godba tiho, so vodometi nizki. Kakor se stopnjuje glas godbe, tako se stopnjujejo vodometi, dokler ne dosežejo višine do sto in več metrov. V tem pa se sredi vode začneja pravljicen ples švigajočih raket in umetni ogenj že razliva svoje svetlobno razkošje in barvno krasoto. Opisati se to ne da. Človek samo strmi in se čudi: Je li to mogoče?

Ogromen prostor je pred ameriškim paviljonom, ki lahko sprejme več sto tisoč ljudi. Na udobnih klopih občudujejo gledalci svetlobno igrjo in človeški genij, ki je bil zmogčen ustvariti to veličino. Na obeh straneh tega prostora se v polkrogu vrstijo »dvorane narodov« — paviljoni držav, ki niso zmogle lastnih zgradb, med njimi tudi jugoslovanski.

V ozadju je ruski paviljon, najmogočnejša zgradba na razstavi, iz samega ruskega belega marmorja. Sredi paviljona je orjaški stolp s kipom delavca, ki dviga visoko v zrak komunistično zvezdo.

Poseben prostor zavzema zabavni oddelek razstave. Zvečer je vse razkošno razsvetljeno, da se človeku zdi, kot bi hodil po pravljicnem mestu iz tisoč in ene noči in o katerem bi mislil, da je možen le v domišljiji — če bi ga ne videl z lastnimi očmi.

Vse ameriške železniške proge, ki vozijo v New York, so iz mesta speljane pod morjem k razstavi, sem vodijo vse podcestne, cestne in nadcestne železnice. Po 50 in več metrov širokih asfaltiranih cestah vozijo tisoči omnibusov, po njih pridrči vsak dan baje do sto tisoč avtomobilov. Toda vse to se pred vhodom na razstavo ustavi. Kajti po razstavnem prostoru samem vozijo posebni omnibusi, majhni motorni vlaki in ročni vozički, na katerih vozijo mladi fantje obiskovalce od paviljona do paviljona.

Ko sem stal sredi teh čudežev človeške iznajdljivosti in občudoval to veličino razstave, sem se zamislil.

Tu toliko razkošje. Ogromne in čudovite iznajdbe. Tu kaže moderni človeški genij, česa je zmogčen, tu kaže človek svoj napredek. V Evropi pa? Nekje drugje so tudi zbrani milijoni — na drugačni razstavi, ki pa v popolnoma nasprotni luči kaže modernega človeka. Tu godba, zabava, ples, petje, vrisk. Tam pa kri, jok in krik umirajočih, ranjenih, z doma pregnanih, lačnih, trpečih, obupanih. Ali naj gledamo to razstavo tu ali ono v Evropi? Ali naj občudujemo to veličino napredka ali ono strahoto barbarskega nazadovanja? Človek, tu se bahaš s svojimi iznajdbami, s svojo znanostjo, s svojim napredkom, tudi s svojimi »človekoljubnimi« napravami, kaj pa tam na drugi svetovni razstavi, na razstavi milijonov trpečih src, brezsrčnega izkoriščanja revnega sočloveka, ki je postal žrtev teh iznajdb?

Ne, ne! Pojdimol! Pojdimol s tega kraja! To je samo ironija, posmeh modernega napredka. Kaj ta veličina duha, ta dela izvežbanih rok in strojev, če pa ni na svetu veličine srca, duše; če nehuješ, o človek, biti velik človek, velik po sreči? Te bodo li vse te iznajdbe osrečile? Misliš? Ne! O, zakaj si pozabil Boga, v skrbi in sočutju do trpečega brata, v poznanju in priznanju svojega Boga, stvarnika vsega, tudi tega, kar tu razstavljaš? Vse je samo njegovo delo. Ti si vse to samo iznašel.

Da, bolj kot kjer koli in kdaj koli poprej sem tu občutil nižino sodobnega človeka, v katero je padel, ker je zavrgel svojega Boga.

Slovenci v Holandiji

(Konec.)

Slovenski sprevod je kaj pester. Za godbo gredo narodne noše; pa nikar misliti, da jih je malo. Kar lepa četa jih je; največ seveda iz Heerlerheide in Hoensbroecksa. Za njimi se razvrste ostali člani posameznih društev z zastavo na čelu. Ponosno in samozavestno vsi korakajo; tudi tisti, ki jih mamice še vodijo za roko, se zavedajo, da je to resen čas. Kajti godba je prikladalca Holandce, da so prišli delat spalir. Zato je treba poskrbeti za primeren nastop. No, pa Slovenci se vedno znajo postaviti, saj so domačini njihovega reda že navajeni. Veselo gledajo Holandci te krepke, močne postave, katerim se sicer pozna, da si s težkim delom služijo kruh, vendar jim je še ostal znak njihovega rodu; visoki in plečati so ter redkokdaj slabe volje. Tudi danes so veseli njihovi obrazi; poleg radosti pa odseva z njihovega obličja tudi neka globoka resnost. Veselo je danes srce vsakega izmed teh Slovencev, vsakdo se pa tudi zaveda, da bi bil danes v domovini še bolj vesel. Domači kraji, domači ljudje so oživel v spominu vseh — ti spomini so pa vsakomur sveti.

Sprevod je dolg. Se daljši je šel nekoč iz domovine, pa ga ta ni videla, ni čutila... In če bi sedajle kdo ustavil vso to množico in ji dejal:

«Ljudje božji! Pojdimo domov! Pojdimo v domovino, v Slovenijo!» bi se vsem zaiskrile oči v veliki radosti in ginjenosti, ustavili bi se, se obrnili in zastavili korak. Ustavilo bi jih novo vprašanje v srcih:

«Ali bomo imeli doma kruha? Ali nas bo mogla domovina preživljati sedaj, ko nam ni mogla dati dela tedaj, ko smo bili v najlepših letih in smo morali v tujino? Potem gremo radi in takoj proti domu!»

Dvorana v Heerlerheide je že polna, vsak kotiček je izrabljen. Celo na cesti stoje ljudje in upirajo pogled tja skozi vrata proti odru. Domačini tvorijo večji del tega občinstva; v dvorano ne morejo, a čudovito lepo petje bi le radi slišali. Prekrasni akordi slovenske narodne pesmi Holandcu, ki je večinoma navajen enoglasnemu petju, ne gredo iz glave. Poslušal bi jih venomer.

Že stoji na odru zvezni tajuik g. Rudolf Selič in z vznesenimi besedami poudari pomenljivo slovesnost današnjega državnega oz. narodnega praznika ter pozdravlja diplomatske zastopnike, zastopnike oblasti, vse drage rojake in goste.

Ni se še poglelo v dvorani navdušeno poslanje, že so se zbrali na odru pevci ter dovršeno odpeli jugoslovansko narodno himno. Kako vse drugače doni v tujini njena melodija; zdaj je mila, nato ponosna, preide v hrepeneče kopnenje, je spet junaška, nato tožeča in se zlije v čustvo goreče domovinske ljubezni. Doma pa jo pojemno bolj samozavestno in s pogumnim pogledom v bodočnost, toda v tujini ne prihaja nič manj iz srca in duše.

Slavnostni govornik je stopil na govorniško mesto. Dvorana je utihnila in prisluhnila. Malokdaj so srca tako razpoložena za besede o domovini, kot prav ob takih slovesnostih. Poleg cerkvenega govora v domači besedi je tak slavnosten govor zelo zaželen. Vse poslušala govornika, ki primerja domovino materi. Kadar je govornik god ali praznik, jo otroci veseli obiščejo, ali ji vsaj pošljejo svoje darove in čestitke. Mi smo otroci naše drage domovine, ki praznuje danes svoj praznik. Vsi bi jo radi obiskali, vsi bi radi šli domov, a ne moremo. Zbrali smo se torej tukaj, da ji na tak način čestitamo, ji pošljemo vdane sinovske pozdrave in ji zagotovimo, da ji bomo ostali zvesti, da se naša ljubezen do nje ne bo zmanjšala, in da ji bomo delali čast.

Slovenci smo majhen narod, a plemenit in zaveden, in naša volja po samobitnosti je velika. Člani našega naroda so raztreseni po vsem svetu, v Severni in Južni Ameriki, v Aziji, v Afriki, celo v Avstraliji. Povsod se zbirajo v društvih, tako pač najlaže ohranijo svojo narodno zavest. Tudi mi moramo še bolj vneto gojiti društveno življenje. Saj vidimo, da je to velika moč, ki nam varuje naše narodne svetinje. Naše delo, naše roke, naša glava je tu v tujini, a naše srce je v domovini. Domovina, to je tista srečna dežela, katero so nam naši pesniki in pisatelji tako lepo proslavljali. Tam nam je tekla zibelka, tam smo preživeli svojo veselo in brezskrbno mladost, tam smo se naučili od svoje drage matere mile slovenske govorice in tam naj bi bil tudi naš grob. Dušo bomo dali Bogu, svoje srce in vse svoje telo pa domovini.

Dejal sem že, da smo Slovenci majhen narod, toda narod smo vendarle.

Narod smo in narod hočemo biti, tak narod, ki se zaveda svojega obstoja, svoje naloge in ki mu je mar svojih članov in svoje bodočnosti. Dokler hočemo biti tak narod, smo in moramo biti narod po volji Onega, ki nas je postavil na zemljo in nam dal tako lep kos svojega stvarstva. Tisoč štiri sto let že biva naš narod na svoji zemlji. Koliko so naši pradedi pretrpeli za to zemljo, za svoje prepričanje, za svojo vero! In mi bi se sedaj umaknili in ne bi hoteli biti več Slovenci? Ne! Če smo vzdržali do sedaj, bomo tudi v prihodnje!

Res smo majhni in sovražniki preže na nas. Kdo nam bo pomagal? Tisti, ki nas je doslej ohranil. Bog! Dokler je Bog in mu bomo mi zvesti, nam bo tudi On zvest. Edino Bog je gospodar narodov. Njegove zapovedi varujejo male narode, ki vanj upajo, ošabne pa kaznujejo z njihovo lastno prevzetnostjo. Naši predniki tam daleč v domovini so pred davnimi stoletji imeli težke boje s Turki. Kako so se borili? Hiteli so na tabore; žene in otroci so v cerkvi na gričku molili, moške so se pa borili za obzidjem. Tudi mi se moramo danes z Bogom boriti proti našim nasprotnikom, ki nič manj ne hlepijo po naši zemlji, kot so nekdaj Turki. Če v Boga zaupamo, se nam ni treba ničesar bati, pri njem bomo izprosili vse dobro zase in za naš nar d in za našo domovino. Z njegovo pomočjo bomo ostali dobri katoličani, zavedni Slovenci in ponosni Jugoslovani!

Tako je končal govornik. Tedaj so se ljudje, ki so nepremično zrlj vanj, razgibali in v trenutku je prevzel vso dvorano silen plosk in navdušeno pri-trjevanje.

To so pač besede, ki blagodejno vplivajo na poslušalce in katerim mora človek pritrčiti, če mu je le malo za svoj narod. Jasne besede so to v zmehnjavi današnjih mnenj in z vso dušo bi se mogel zavzeti zanje. Vse drugače vplivajo te besede kot besede hujskačev proti narodu in veri; tedaj občuti človek v sebi nezadovoljnost, odpor, mržnjo, da bi vse zasovražil, vse uničil, sam pa postal — zver. A tu vzljubiš vse ljudi, zlasti svoje brate, občutiš zadovoljstvo in veselje do dela, smisel za pomoč in vzajemnost, za vse lepo in dobro. To človeka poplemeniti in ga dvigne iz vsakdanjosti in materialnosti k višjim idealom, k človečanstvu, duhovnosti.

Ni se še poleglo ploskanje, ko so spet pričeli prihajati na oder pevci. Pevski zbor iz Heerlerheide je to, ki je pred leti odnesel prvo nagrado pri tekmi slovenskih pevskih zborov v Holandiji. Kako tudi ne, ko ima izvrstnega pevovodjo — gospi-dično Slavico Zajčveo. Že je stopila v pristni slovenski narodni noši pred svoj zbor. Čudovito naravno in pristno so ohranili našo slovensko narodno pesem, da ob teh svežih akordih pozabiš, ali si doma ali v tujini. Izseljenci v dvorani so kot začarani, na obrazu se jim pozna veselje in radost, z vso dušo spremljajo vsako pesem. Noben akord in nobena beseda jim ne sme uiti, saj trenutki takega doživlja so redki. In Holanci so zadaj pritisnili v dvorano. Kajti to je pesem, kakršne sami ne zmorejo, pa tudi druge narodnosti, ki bivajo med njimi, niso kos veseli slovenski pesmi. Ob milih, prešernih, veselih in tožnih akordih si predstavljajo, da mora biti narod, čigar člani tukaj pojo, zelo bogat na kulturnem življenju. Zares nas našega prosvetnega dela pred tujimi narodi ne sme biti sram. Kar imamo, to je naše in na to smemo in moramo biti ponosni, vsako priznanje pa naj nam bo pobuda k nadaljnjemu temeljitemu delu. Nimamo materialnega bogastva, a naše duhovno bogastvo ni majhno; le ko bi ga znali še bolje izrabit sebi v prid.

Pevski zbori se vrste — iz Lutterade, iz Chevremonta, iz Brunssuma, iz Eygelshovena, celo otroški zbor je samostojno nastopil ter se sijajno odrezal, končno pa je zapel še moški zbor iz Heerlerheide: »Slovenec sem«.

Kot bi prihajala iz domovine, tako milo in nežno poje ta pesem:

»Tako je mati d'jala, ko me je dete pestovala.«

Na obrazih se pozna ginjenost, ki preide v odločnost:

»Zatorej dobro vem: Slovenec sem, Slovenec sem!«

Zadnji akordi pesmi so zamrli, a v srcih je ostal nepozaben vtis. Nov svež pogum, novo veselje, trdna odločnost, ponosna zavednost ter neomajna zvestoba — vse to je napolnilo srca in duše naših dobrih holandskih Slovencev, ko jih je ob koncu te lepe pririditve pohvalil konzul kot dobre državljanke in nazdravil Jugoslaviji.

Vsi srečni so odhajali naši rojaki, vsak proti svojemu začasnemu domu, misli pa so jim hitele v drago domovino, a v srcih je venomer odmevalo: »Slovenec sem! Tako je mati d'jala, ko me je dete pestovala; zatorej dobro vem, dobro vem: Slovenec sem!«

Na Bregu

Bregar je nemirno in naglo obtesaval krepelce špelte na tnalu. Ko je včeraj vozil listje iz bukovja, je kar na lepem prevrnil pri Globokem dolu. Dve ročici je zlomil, tudi oje je zaškrtalo, da se je uklalo pri grči. Kovač Fele je oje okoval z debelimi železnimi vezmi, tako da bo dobro še za dva rodova. Ročici bo pa sam napravil, sicer bolj v oblikah, pa bo že.

»Če za koga ni, naj mi pa boljše naredi,« se je prepiral z ujedljivimi mislimi, ko je z vejnikom gladil sirovo obdelan les.

Spotikanje po razriti kameniti poti ga je vzdramilo iz težkih misli, ki so ga začele napadati.

»Kam pa, fantiček?«

»Na Sela,« je ta boječje odvrnil in stiskal v roki zaprašeno in mastno petrolejsko steklenico.

»Čakaj no, boš se meni prinesel dve cigari!«

Vrgel je orodje od sebe, s širokimi dlanmi otepel hlače in hitel v hišo po denar. Segel je v mašno kamižolo, ki je visela za vrati, poiskal še zadnje dinarje po žepih. Mimogrede je zapazil pismo na mizi.

»Kaj neki je? Bom potlej pogledal,« se je premagoval in hitel fantičku dopovedovati, kako naj pravi v trgovini, naj ne pozabi in se urno vrne.

Pismo ga je zaskrbelo; zopet plačati. Odkod je neki, je drhtel, ko je počasi z zverženimi naočniki na koncu nosu polglasno bral naslov na ovoju. Saj je tako redko poiskalo Bregarjevo hišo, le če je bilo treba kaj plačati, je ni nikdar zgrešilo, četudi je bila visoko v grapi med hribi, daleč od sveta, kot bi se pogrezala v pekel. Prav njemu je namenjeno. Odprl ga je in razgrnil. Pomaknil se je k oknu in se sklonil nad papir. Rumena svetloba se je razlila na pismo in oživila okorne, nalomljene črke, da so zaplesale pred očmi:

Sosed!

Dosti dolgo že čakam. Vrni, kar si dolžan. Od izgovorov in obljub ne morem živeti. Francetu kupujem grunt, denar rabim. Plačal boš, to ti povem, v dveh mesecih. Če ne, bom potrkal na kaka druga vrata. Iščem samo svoje.

Bregar je bral in bral, boril se s črkami in tehtal vsako besedo. Pismo je padlo na mizo, roke so omahinile. Mirno so visele ob njem. Stal je kakor vkopan, v obraz brezuten, niti ena guba se ni zganila, oči so bile mrtve, v zenicah je komaj še plaval dih življenja. Zadelo ga je v živo. Narahlo se je dvignila roka, skrčila se v trdo pest, pa se zopet zrahljala in bežno zdrknila preko rosnega čela. Zadržetal je po vsem telesu, zgrudil se je na klop, zakopal obraz v dlani in mislil:

»V dveh desecih.« Ni vedel, ali sanja ali je resnično. Polagoma so mu strašni stavki rili v zavest. Sto in sto misli je spreletelo možgane, a vse so bile temne. To, česar se je najbolj bal, je pritislilo, da se je skrivil kakor sparjena šibina.

Sunkoma se je dvignil na klekajoča kolena. Na obrazu so se spreminjale barve. Stisnil je pesti, dvignil glavo in stokajoče izgovoril:

»Ne boš dobil gozda, rajši ga zažgem!«

V hipu mu je zrasel pogum, grožnja je rodila odpor, kakršnega začuti še enkrat od krvice presunjenega srca. Sosed je na tihem hotel Bregarja speljati, da bi bil dal gozd na prodaj. Kupec bi bil on. S takim upanjem mu je posojal denar, kolikor je hotel. Zadnje besedo je zvedel sosed v nedeljo po maši: Bregar bukovja ne proda za vse na svetu.

Nehote se je ozrl proti sosеду. Sovražno so mežikala majhna okenca, kot bi se naslajala ob njegovih boli. Do zdaj skrite mrznje, ki jo je Bregarju vsadila sosedova samogoltnost, ni mogel več zatajevati. Že kar sovražstvo se je zlilo v srce.

»Ne upa se mi pogledati v oči, povedati besedo v obraz.« Očitki so se mu vzdigovali, onemogli srd se je bojeval z zmagovalnim nasmehom. Za pol streljaja, pa pisma pošilja na skrivaj. Še ob to ped zemlje bi ga rad pripravil, kakor je Anžička in Spuntka. »Le koplji podse, saj ti bo na duši gorelo, pošast lakomna!« je kipel v njem.

Od tistega dne Bregar ni imel miru. Delo mu ni šlo izpod rok; česar koli se je lotil, je izvršil le na pol. Največ je lazil po gozdu, ali pa ogledoval vinograd

v rebri. Dolge temnozelenne mladike so se prepletale, se plazile po tleh in se razraščale v tako goščo, da se je z eno trto zamajal ves breg.

Sadje je obetalo dobro letino. Kar šibilo so se čampilji okrog doma, pa ni bilo skrbne gospodarjeve roke, da bi obvarovala čehanje težkih vej.

Bregarju se je zdelo, da zemlja rodi komu drugemu. On sme samo še trpeti ob bogatih sadovih.

»Kaj bi za vedno garal,« se je opravičeval srcu, ki mu je vedno in vedno narekovalo skrbni za dom. Posedal je v samotii, najrajši v bukovju, ki ga je z lastno roko očistil. Odganjal je mučne misli. Res, zadolžil se je, pa ne po neumnem. Dokupil je senočet. Prav na njegovo je mejila. Zdaj pa samotna, pusta in zanemarjena molči kot grob. Grmovje in ostroga se je zajedla vanj. Vredno je bilo kot bi brat bratu prodajal. Zdaj pa je denar, ki si ga je izposodil pri sosedu, kakor zavržen. Vse hoče precej nazaj, po malem bi mu že izplačal.

»Rklje za podnice sem mu dal za obresti, pa ni nič vstel.« Zaječal je kot bi ga z nožem sunil v srce.

Pod njim na domači njivi je žena plela v korenju. Malo zakasnila se je. Drugi tako natiskajo, komaj da bi bilo sosedom prej postorjeno kot doma. Pred ženo je molčal kot duh. Niti črhnil ni o svoji bolečini. Prehudo bi jo zadelo, saj se dosti, da sam tako trpi. Toda slutila je in se s strahom ozirala po možu. Saj se je čisto spremenil. Smeh mu je splahnel z obraza, zamišljen in vase zaprt je hodil okoli. Zazdelo se mu je, da se pogreza v močvirje, da so zaman vsi kliči na pomaganje.

V sanjah je gledal gnusno roko, ki je grabila po njem in družini. Tako sam je bil. Ni bilo žive duše, ki bi mu nasvetovala, kaj na stori. Otroka še ne slutita, da gre za dom. Ančka je vedno v dnini; ječmenova žetev se je začela. Tone se pari še v košnji. »Ne, zaradi otrok ne dam zemlje. Naj me strela z jasnega neba ubije, kot da bi gledal lastna otroka iti po svetu.«

Iz nočnega viharja in dežja se je izvilo jasno jutro. Narava, poživljena in osvežena po hladnem in krepkem zraku, je svobodno zadihala vzhajajočemu soncu nasproti. V brežestvilnih biserih je blestelo polje; težko klasje dozorevajoče pšenice je šuštelo okoli domov. Kot zlato morje je zalilo vasi in se napajalo v modrini neba.

Ze zgodaj zjutraj so bila vežna vrata po vasi zaprta. Vse je bilo na njivah. Strah pred točo jih je pognal, da so začeli riti s strnjjo. Mati in Ančka sta želi doma; pšenica ni bila še prav zrela, še mlečno je bilo kako zrno, a kaj, ko bo treba drugim pomagati, potlej se bo pa doma odrinilo. Tone je šel lan pulit v Srobotnice; saj ga je rja strla, da ti jemlje kožo z dlani.

Bregar je spet potrt sedel v bukovju. Veter je šumel v vrhovih in stresal debele kaplje z vej. Zdaj pa zdaj je udarilo na klobuk in na roke, ki je sklenjene držal na kolenih. Mladi dan je zasijal skozi vejevje in po gladki zemlji med debelimi debli risal dolge zibajoče se sončne lise. — V dolini so peli srpi. Med pšenico so se sklanjale rdeče rute, kot bi se veter igral z makovimi cveti. Po kolovozih so drdrali vozovi in ptiči so se spreletali med žarki poletnega sonca.

Toda Bregar ni videl krasote, ki se je bahato ponašala pred njim. Svetli dan ni segel v njegovo dušo. Doma ni mogel strpeti; žalost in srd sta ga gnala v hosto: srce je iskalo tolažbe, pa je ni našlo. Dnevi so potekali kakor meta, lase so mu sivile grenke misli, a ni jih mogel strniti v pravi sklep. Vsaka, katere se je oprijel, je potegnila za seboj dvom, ki ga je begal.

Ozrl se je v dolino. Košato pobešeno drevje je spletdo venec ob hiši. Zdelo se mu je, da trnjeva krona objema domačijo. Začnela streha podka in kozolca je bila kot madež na zelenem prtu širokih hrusk. V tenkih sijih so gledala okna in ga klicala. Tolika otožnost mu je napolnila srce, da bi se boril za domek na življenje.

»Zivljenje, zakaj me tako biješ? Starec sem, umrl ti bom, preden boš izlilo name svojo togoto.«

Znova se je zamislil. Kakor bi našel pot iz temne, zatohle ječe pod svobodno nebo, tako odrešilna misel se mu je utrnila: V tujino pojdem. Upanje, ki je iskro za iskro ugašalo, se je vzbudilo in zaplamenelo v gluho noč njegovega trpljenja.

Motno je brlela luč pri Bregarju. Družina je bila zbrana okrog vegaste hrastove mize. Večerja je bila skromna, pač osebenjiška. Culo se je le škrbljanje žlic po lončeni skledi. Govorjenje je zastajalo, od časa do časa je oče pognal besedo. A misli so se kopicile, toda niso se jih upali izgovoriti. Med njimi je brlela svetilka, medel plamen jim je sijal v obraze. Ančka je prišla z dnine utrujena, a še bolj utrujena je bila od tega, kar je slišala čez dan. Vse je zvedela.

nekaj ji je namignila mati. Toda ta je govorila previdno in malo. Po vasi pa govore, da bo domačija prodana. Čez nekaj mesecev se bo že sosed košatil na njej. To je Ančki gatilo grlo, da je le kratko odgovarjala na vprašanja.

Trdo je oče zajemal iz sklede, ni dvignil pogleda. Ob zadnji žlici je potisnil skledo na vogal mize, sunil prt od sebe, naslonil koščene lakti na mizo in smehljaje se mežikal v luč. Bilo je tiho, vsi so začutili nekaj težkega, ki mora udariti iz očeta.

(Dalje prihodnjč.)

Albina Zakrajšček:

Njen dnevnik in njegova pisma

(Dalje.)

Nobenih poročil.

2. IV. 1916.

Kostanji zelene kakor lani, in ptički žvrgole kakor lani... Le tebe ni pri meni, dragi, kot si bil lani.

Lani, ta dan, je bil Veliki petek. Kako sem bila srečna; skupaj sva šla v cerkev k pridigi. Takrat pač nisem še slutila, kaj in koliko boš ti meni!

Mislila sem, če sem sploh kaj mislila, da se predstavimo, da pojdeš mimo mene, kakor so šli drugi, a čuj:

Vsa tvoja
sem zdaj!
In tvoj obraz, ves v dušo mi vkovan
in moj spomin, le tebi ves je vdan.
Mi več ne zbríše te noben vihar
in ne daljava in ne čas,
tako si ti ves moj,
vsa tvoja jaz!

8. IV. 1916.

Sami spomini, tako lepi, nepozabni.

Kaj pravi Medved:

-Spomin je prah!
Kjer klije up cvetoč,
tam vlada mir,
tam v slutnjah plava raj!

21. IV. 1916

Bog bodi zahvaljen; vendar sem zopet dobila njegovo pismo (vse v nemškem jeziku pisano):

Večno ljubljena!

12. IV. 1916.

Veliko in vedno bi Ti rad pisal, a ker tega ne morem, mi zadostuje. Prekrasne dneve in noči presanjam samo s Teboj in v Tvoji bližini! Kako bi mogel drugače živeti? Tako sem zapuščen, sam, le Ti edina nosiš mojo bedo z vso ljubeznijo v svojem srcu. Če bi le za hip podvomil nad to mojo edino tolažbo, — naredil bi konec vsem mukam! Vse poslano prejel. Hočem se Ti hvaležnega izkazati. Ljubi me, kakor Te ljubi samo večno

Tvoj.

28. IV. 1916.

Njegovo zadnje pismo prebiram in prebiram, tudi mami sem ga morala predložiti. In zopet je veselo moje srce.

1. V. 1916.

Mesec cvetja in ljubezni! Kdaj bova skupno občudovala vso to lepoto? Ne, ne sme mi žalost v srce. Saj danes je 1. maj!

Sredi med cvetjem
pa Ona stoji,
name zdaj gleda,
tolažbo deli!

Danes:

5. V. 1916.

»Slišala sem ptičko pet,
zapela je kukul«

f Pa nobenega beliča v žepu — teta Micka mi je poredno dejala: »Vse leto boš suha kot poper, ker sedaj nič nimaš, ko si prvokrat slišala kukavico peti!«

1. VI. 1916.

Maj je končan. Vrne se, mora se vrniti vse lepši, brez solz! V maju so v mojem srcu vzcvetele rože upanja, ne smejo zveneti, umreti.

Moje vse!

5. VI. 1916.

Nepopisno tesno mi je pri srcu! Čuden nemir in strah se me polašča. Umiram pod težo. Kar je bilo in kar naj bi bilo, mar se res ne vrne več? Tvojo pošto in pošiljko v redu prejel. Iskrena Ti hvala, da tako skrbiš zame. Razumi me, nič ne zameri in ljubi Tvojega...

10. VI. 1916.

Travo na travniku so pokosili. Tam brez besede sva govorila, le lipa nad nama je dehtela, voda v strugi je žuborela. Sama zdaj tu se sprehajam in sladkim spominom se vdajam.

Pridi, moj zlati, skozi daljine,
da obudiva sladke spomine,
saj si ves moj
vsa jaz sem s teboj.

(Dalje prihodnjič.)

Jan Plestenjak:

Očetu na tuje

Oče, vsaj sedaj, ko je novo leto,
k nam na dom se vrni
in nas vse z ljubeznijo zagрни!
Veš, povsod, povsod je vse prazno
in kar v prazno misli nam gredó,
ker ne vedó, kaj bo, če te ne bo.

Odkar te ni,
te mama zmerom čaka
in od vlaka do vlaka plaka;
in če se ob oknu usede,
še za nas je ni besede,
samo posluša, čaka tvojega koraka
in glavo v šipo si tišči...
Nas prav do smrti molk duši,
ker nič ne vemo, kje si ti...
Oče, vsaj za novo leto,
ko je nebo nad nami tako mrzlo razpeto,
pridi med nas
in spet bo topló kot nekdanji čas;
in mama in mi in ti
bomo kot svoje dni
rekli si: vse najboljše.

Oče, tako ti piše iz srea globin tvoj sin
in od samih bolečin si za novo leto le to želi,
da prideš, prideš kmalu ti.

Naši izseljenčki iz Nemčije in Francije pošiljajo pozdrav in zahvalo

Gospodična Ažmanova med našimi malimi v Nemčiji.

Toliko snega je bilo, da že trideset let ne. Na saneh smo vozili jaslice in svečke. Obiskali smo dvajset slovenskih družin. Bili smo večinoma pri starih naših bolnikih in revežih; povsod smo peli po šest božičnih pesmi in molili, vse v slovenskem jeziku. Letos hočemo tudi! Bomo že še pisali.

Vse bratce in sestrice v naši domovini prav lepo pozdravljamo in voščimo vesele božične praznike in srečno, blagoslovljeno novo leto.

Učenci in učenke nižje skupine slovenske šole v Moers-Meerbecku.

Dragi nam bratci in sestrice v domovini!

Te dni se je vrnila v našo kolonijo gospodična učiteljica Marija Ažman. Vsi smo jo že težko čakali. Imeli smo že slovensko šolo. Čitali smo nekaj pesmic, ki smo se jih naučili že lansko leto. Ponovili smo tudi nekaj cerkvenih pesmi, ker smo imeli na izseljensko nedeljo slovenske večernice. Peli in molili smo slovensko tudi mi otroci. Naša gospodična učiteljica nam je toliko lepega pripovedovala te dni v slovenski šoli. Prinesla nam je dobrih keksov in podobice. Posebno nas je razveselila s prelepim albumom slik z napisom: »Lepa naša domovina.«* Povedala nam je, da ste ga Ve za nas uredile. Kako zelo smo Vam mi otroci in tudi naši starši hvaležni! Vam vsem najlepša hvala! Vsem pošiljamo najlepše pozdrave. Voščimo Vam prav vesele in blagoslovljene božične praznike in srečno, milosti polno novo leto.

Vaši bratci in sestrice višje skupine slovenske šole v Moers-Meerbecku.

Dragi mali prijatelji in prijateljice v domovini!

Brali smo Vaša lepa pisma v zadnjem »Izseljenskem vestniku«. Zelo smo jih bili veseli in Vam hočemo napisati v odgovor nekaj besed.

Vsako leto smo imeli na izseljensko nedeljo igre, predavanja in razne prireditve, letos pa zaradi vojne to ni bilo mogoče. Drugega nismo mogli storiti, kot to, da smo se spominjali na Vas doma pri očetu in mami, da smo v cerkvi molili za Vas in pa to, da Vam sedaj pišemo to pismo. V šoli smo govorili tudi o naši

* Gl. Mladinski kotichek v Izseljenskem Vestniku 1959, št. 12!

državi in našem mlademu kralju in želeli obema posebno v teh časih mnogo sreče in božje pomoči.

Miklavž nas je obdaril in upamo, da nas bo tudi Jezušček o Božiču, saj znamo lepo zapeti »O jaslice ljube, kako ste lepe«.

Vas prisrčno pozdravljajo Vaši slovenski izseljenčki in male izseljenke iz St. Marie aux Chénes, Francija.

Dragi tovariši in tovarišice v tujini!

Ko smo bile še majhne, smo slišale mamice pripovedovati o bližnjih in daljnjih naših krajih. Silno daleč nam je bilo vse to. Če je priromalo pismo iz teh krajev, se nam je zdelo kaj imenitno, a kraj, od koder je prišlo, nam ni bil več tako tuj. Naše obzorje se je počasi širilo, posebno še z vstopom v šolo. Vso našo državo in ves svet smo prehodile. In koga smo še obiskale na tem potovanju? Vas, naši dragi tovariši in tovarišice! Kjer imamo drage znance, nam ni tuje. Če pa imamo po svetu rojake iz domovine, tam se znajdemo kar doma. Tako je: kjer ste Vi, tam je košček naše lepe domovine, kaplja naše narodne krvi.

Da bomo vsaj v duhu skupaj, smo se odločile, da se Vam bomo večkrat oglašile. Nič učenih razprav, saj tega naše mlade glavice kar ne zmorejo! Pripovedovale Vam bomo iz svojega življenja preprosto, iz srca, in vemo, da bodo prav te besede našle pot do Vas.

Dnevi pred Božičem so tudi dnevi raznih prireditev v našem mestu. Za naš narod so brez dvoma najpomembnejše razne prireditve v okviru izseljenskega tedna. Kako smo praznovali izseljenski teden? Učenke naše šole smo priredile proslavo v šolskem radiu. Kako lepo nam je bilo v dušah ob zavesti, da roma naša slovenska pesem po svetu — o, ko bi jo mogli vsi slišati in občutiti z nami vso njeno moč in lepoto! In s kakim veseljem smo sodelovale tudi pri izseljenski akademiji, ki jo je mladina ljubljanskih šol pod okriljem Družbe sv. Rafaela priredila 10. decembra v frančiškanski dvorani! Bil je to res lep zaključek izseljenskega tedna. Koliko ur so žrtvovala naše součenke za točko, katero so izvajale! Narodno pesem so izbrale za misli svojega simboličnega izraza. In zdaj ob zvokih, ki jih je iz svoje harmonike izvabljal mali Bogdan, zdaj ob besedah, ki jih je naznačeval osmošolec klasične gimnazije, so rajale deklice v narodnih nošah, da dajo izraza čuvstvom našega izseljenca: njegovi žalosti, ko se poslavlja z rodne zemlje, hrepenenju, ki ga v tujini občuti ob večerni Zdravi Mariji po daljni domovini, in spet prešerni radosti, ko se vrne v dolin'co prijetno, v ljubi svoj dom...«

Središče prireditve je bil govor baba g. dr. Marka Natlačena. Vsa prireditve je bila verna slika razumevanja za naše brate in sestre na tujem, vse je pretevala iskrena želja po tesnem sožitju z njimi.

Pri slovenskih urah smo se pripravile tudi na šolsko nalogo, v kateri smo poslale pozdrav rojakom v tujini.

Utilnili so adventni zvonovi, kmalu bo pri kraju božična glorijska. Se se zbiramo ob jaslicah in pojemo božične pesmi. Vemo, da so na sveti večer romale Vaše misli pod tihi krov, v naša mesta in trge, prav do skritih gorskih vasic po zasneženih cestah. In ko so zapeli polnočni zvonovi, ste bili z nami pred jaslicami. Drug drugemu smo prosili božjega blagoslova.

Bratje in sestre po Evropi in preko Oceana, Vikica Hočevarjeva in njene tovarišice, ali nam hočete kaj povedati iz svojega življenja? V »Vestniku« bo vedno prostora za nas! Se srečno in veselo novo leto želimo Vam in Vašim staršem! Ob mesecu se bomo spet oglašile. Iskreno pozdravljeni!

Učenke III. b razreda

I. dekliske meščanske šole v Ljubljani.

Bogdan Margon z Viča.

Pravilnik o izplačilu izseljenskih dolgov. Izseljenske hranilne vloge pri tistih denarnih zavodih v naši državi, ki so prišli v konkurz od 1. I. 1925 do 1. II. 1931, se bodo izplačevale iz državnih sredstev. Izseljenci-vlagatelji morajo najkasneje do 31. XII. 1940 predložiti Poštni hranilnici v Beogradu: vložno knjižico ali sodni sklep, če je bila vložna knjižica odno uničena, dokazilo državljanstva ter potrdilo o izseljenstvu. O prijavi za izplačilo bo odločala posebna državna komisija (zastopniki finančnega, poštnege in socialnega ministrstva) ter izdala končni sklep o izplačilu na podlagi izračunanih vlog in dogovorjenih obresti od začetka konkurznega postopanja. Zneske bo izplačevala Poštna hranilnica v Beogradu, ki bo vlagateljem izdajala zato hranilne knjižice na običajne obresti, tekoče od dne, ko bodo knjižice izdane. Izseljenske vloge zavodov, nad katerimi je konkurz ukinjen, se bodo vlagateljem izplačevale iz državnih sredstev z odbitkom za izplačanih zneskov iz konkurzne mase. Konkurzna sodišča bodo o tem dala odgovore in obvestila na zahtevo državne komisije. Vse pravice vla-

gateljev, katerih terjatve bodo pokrite s tem pravilnikom, preidejo na državo.

Ratifikacija delavske zaščitne pogodbe s Francijo. Kljub temu, da je bila ta pogodba sklenjena že leta 1932, in naslednje leto odobrena po naši skupščini, je iz neznanega vzroka francoski parlament vse doslej odklanjal njeno ratifikacijo. 8. decembra 1939 jo je slednjič sprejel, brez debate, vendar je to šele prva stopnja v reševanju tega problema. Kajti sprejeti jo mora še francoski senat in nato podpisati predsednik republike. In ko bo objavljena v francoskem službenem listu, bo šele stopila v veljavo. Upamo, da pot do njene končne rešitve le ne bo predolga.

Za izseljenskega dopisnika za Avstralijo in Novo Zelandijo je bil imenovan preteklo leto g. inž. G. Jorgje Bijelič.

Predavanja o izseljenstvu je Družba sv. Rafaela v preteklem mesecu oskrbela za Prosvetno društvo in fantovski odsek v Trnovem, za tečajnike Kmečke zveze in za Prosvetno društvo pri sv. Jakobu v Ljubljani, na II. drž. gimnaziji in drugod.

N A Š I P O S V E T U

Zedinjene države

Rev. M. Slaje, župnik pri Sv. Cirilu in Metodju v Lorainu, O., je v farni Šoli otvoril pouk slovenske za odrasle ljude. Vrši se vsako sredo zvečer.

G. Matija Pogorelec je svojo zbirko poklonil slovenskemu narodnemu muzeju v Domu na St. Clair Ave. v Clevelandu.

Velikega pevskega festivala v Waukeganu, III., 29. oktobra so se udeležili številni zbori, tako »Adrija« in »Zarja« iz čikaškega okrožja, cerkveni zbor od Sv. Jožefa v Jolietu, iz Waukegana pa še hrvaški zbor »Dunav« ter orkester slovenske šole. — Istega dne je z lepo uspešnim koncertom v Slovenskem narodnem domu na 80. cesti v Clevelandu proslavilo 25 letni jubilej pevskega društva »Zvon« iz Newburgha, ki ga vodi g. Ivan Zorman. Zbor — eden najboljših

slovenskih zborov v Ameriki — je koncert ponovil v začetku decembra, za nove zvonove newburške cerkve sv. Lovrenca.

Opero »Trubadur« je 5. nov. uprizorilo v Slovenskem nar. domu na St. Clair Ave. clevelandsko pevsko društvo »Zarja«.

Nastopi mladinskih pevskih zborov iz Clevelanda in okolice, 5. novembra so »Kanarčki« za svojo 5. obletnico uprizorili pevsko igro »Mavrica«, ki jo je mladim pevcem v hvaležno priznanje za trud poklonil za jubilej njihov vodja g. Louis Šeme. — Teden pozneje so imeli koncert »Crickie« pod g. Zormanom, ki je nasledujo nedeljo popeljal na oder še »Kraljičke« v Maple Heights. — Vrsto mladinskih koncertov v novembru so zadnje dni meseca dopolnili barber-tonski »Slavčiki« in pa mladinski

zbor slov. delavskega doma na Waterloo cesti.

Pevsko društvo »Rožmarin«, ustanovljeno pred nekaj meseci, je 26. novembra pelo slovenske pesmi na radijski postaji v Pittsburghu. Spored so posneli tudi na plošče.

Dvoje predavanj, 23. okt. je g. Louis Adamič na povabilo univerze v Salt Lake City v državi Utah predaval o razmerju med posameznimi ameriškimi narodnostmi in njegovi prihodnosti. Omenil je tudi svoje novo delo »Nation of Nations«, ki bo izšlo bržčas leta 1942. kot nadaljevanje njegove knjige »Moja Amerika«. — 24. nov. pa je v javni knjižnici na St. Clair Ave. v Clevelandu pesnik I. Zorman v angleščini predaval o svoji zadnji zbirki »Iz novega sveta« in obenem recitiral izbrana poglavja. Literarni večer je oskrbel Slovenski jezikovni klub.

11. novembra je proslavila podružnica št. 1 Slovenske moške zveze v Barber-tonu, prvo obletnico Zvezine ustanovitve.

Spojitve dveh društev KSKJ, in sicer »Sv. Frančiška št. 46« v New Yorku ter »Sv. Jožefa št. 57« v Brooklynu je bila 4. novembra tudi uradno priznana. Skupaj štejeta obe društvi sedaj 202 člana.

Proslave ob prazniku Zedinjenja. V Clevelandu so Združena jugosl. kulturna društva priredila 3. dec. svečan koncert v veliki dvorani hotela Statler, ki se ga je udeležil tudi naš poslanik v Washingtonu g. minister Fotić in poleg naših rojakov še mnogo odličnih zastopnikov drugih narodnosti. — Isto nedeljo je bila velika prireditev slovenskih, srbskih in hrvatskih društev v Pilsen Park Pavilionu, ki je v Chicagu druga največja dvorana. — Mimo številnih drugih proslav bi še omenili prireditev jugoslameriške legije, ki ima namen, da poleg vzestobe od krušne države goji tudi narodno zavest in da pomaga vsem jugoslovanskim izseljencem, ne oziraje se na vero in narodnost. Tako je bila lena svečanost v srbskem domu v East Chicagu, prav tako v Gary v državi Indiani.

Argentina

V Rosariju je 12. okt. prejelo zakrament sv. birme 75 slovenskih otrok. Nad vse leno slovesnosti se je udeležilo okrog 250 Slovencev.

Gospodarsko podporno društvo Slovencev v Villa Devoto je 29. okt. uprizorilo Detelovo igro »Begunkoe«. Na prireditvi so sodelovali tudi moški in mešani zbor.

V grobnici Jugoslovenskega podporna društva na Chacariti v Buenos Airesu so bilo na praznik Vseh svetih slovesne

molitve za vse pokojne slovenske izseljence. — Omenjeno društvo je bilo ustanovljeno leta 1878, in ima danes okrog 650 članov. Ima lastno hišo in premoženje v vrednosti 200.000 pesov. Poleg brezplačnega pokopa uživajo člani tudi podporo ob boleznih. Prvo grobnico je društvo sezidalo na Recoleti, v grobnici na Chacariti, ki je bila pred dvema letoma povečana, je 425 grobov. Velike zasluge zanjo je imel pokojni Nikola Mihanović.

Slovenska sola na Paternalu je imela 5. nov. v znani Armenski dvorani v Buenos Airesu veliko akademijo. Na sporedu je bila tudi igra »Trnjulčica«. Sodelovala je še šola z Bock Suda ter pevski zbor »Slovenskega doma«. — V istem prostoru je naslednjega dne bila prireditev slovenske šolske mladine, ob sodelovanju »Slovenskega doma« in Slovenskega gospodarskega podpornega društva v Villa Devoto.

Francija

La Ricamarie. — 21. novembra 1939: Sporočam Vam, da smo odšli 1. septembra zaradi vojne iz Merlebacha. Pustiti smo morali skoraj vse, kar smo imeli; s seboj smo nesli le toliko, kolikor se je dalo nesti in morali smo iti peš nad 40 kilometrov. Najtežje smo pustili svete slike in svoj hišni oltarček. Pred odhodom smo pri oltarju gorče molili, poljubili kip Jezusovega in Marijinega srca in se s solzami v očeh poslovili od njega. Zdaj smo v južni Franciji blizu St. Etienne. Tukaj je mnogo beguncev, med njimi mnogo Slovencev. Može smo dobili delo v jami in nekateri zunaj. Begunci spijo še večji del po šolah, dvoranah itd. Sam imam zasebno stanovanje — za dve slabi sobi plačam 100 frankov mesečno. Sicer pa se nam ne godi preslabo; kupimo lahko, kar koli hočemo, le dušnega pastirja nimamo še nobenega, kajti g. Grims še nima dovoljenja, da bi nas hodil obiskovat. Pristrčen pozdrav, moj, moje družine in drugih Slovencev! — 3. decembra 1939: Izseljenska nedelja, pa kakšna?! Če bi ne dobil »Izseljenskega vestnika« od našega preljubega izseljenskega duhovnika g. Grimsa, bi sploh v tem razburkanem času pozabil nanjo. Ker bomo jutri, na god sv. Barbare, praznovali, smo morali danes, na izseljensko nedeljo, delati. Na današnji dan se pa res nekaj več spomnimo na svojo drago domovino in pa tega, kako smo v Merlebachu ta dan pod vodstvom naših izseljenskih duhovnikov lepo praznovali. »Izseljenski vestnik« št. 10—11 je izobren, posebno me je zanimalo Vaše potovanje v Ameriko. K izseljenski nedelji bodite, p.častiti g. pater (oba dopisa sta naslovljena na

Največji slovenski popularnovarni denarni zavod

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Stanje vlog

420.000.000 din

Lastne rezerve nad

26.000.000— din

Dovoljuje posojilo

proti vknjižbi. Za

vse obveze hranil-

nice jamči Mestna

občina Ljubljanska

č. g. p. Kazimirja Zakrajška, op. ur.) in vsa Rafaelova družba ter Izseljenska zbornica pristrčno pozdravljeni. Mi, izseljenci se iskreno zahvaljujemo za vse usluge, ki nam jih storite.

Franc Ribič,

Rue Jean Marie Pons 40,

La Ricamarie, Loire, La France.

Nemčija

Castrop-Rauxel. — Proslava praznika Zedinjenja, izseljenske nedelje in godu sv. Barbare. — Tukajšnje slovensko katoliško društvo sv. Barbare je slavilo dne 3. decembra jugoslovanski narodni praznik Zedinjenja, obenem pa tudi počastilo praznik zaščitnice rudarjev, sv. Barbare. — Prejšnja leta smo za tako praznovanje pripravljali obširnejše prireditve z zakuskami, godbo in narodnim plesom, pri čemer tudi naša lepa slovenska pesem ni zaostajala. Letos pa, v času vojne, take prireditve prvič niso primerne, drugič v gospodarskem pogledu nemogoče. Iz tega razloga je društvo na svojem zadnjem zborovanju sklenilo letos te praznike praznovati na primeren način, in sicer zjutraj s sv. mašo za žive in mrtve člane, popoldne pa v društveni dvorani s sestankom članov in članic ter njih svojcev. Ob tej priliki

je predsednik Borišek orisal težke čase, v katerih sedaj živimo, ter prosil navzoče, naj se zadovoljijo s to skromno prireditvijo. Nadalje je govoril o zedinjenju Jugoslovanov in križevi poti do tega zedinjenja ter pozival navzoče, da ostanejo zvesti svoji domovini Jugoslaviji. Med tem pa predsednik tudi ni pozabil orisati in raztolmačiti praznovanja izseljenske nedelje. V jedrnatih besedah je omenil pomen tega praznika. Spomnil pa se je pri tem tudi Rafaelove družbe v Ljubljani, kateri se moramo za vse to zahvaliti. Naposled pa je bila v dvorani predstava žive slike sv. Barbare s primerno deklamacijo. Pri tem prizoru je predsednik govoril o življenju in mučeniški smrti zaščitnice rudarjev, sv. Barbare. Pri kozarcu piva smo se še precej dolgo pogovarjali in zabavali, pa tudi nekaj narodnih pesmi smo precej krepko zapeli, kar je celo domačinom ugajalo, ki so bili v sosedni dvorani. — Upamo, da bodo razmere drugo leto ugodnejše in da bomo mogli to praznovati na veličastnejši način. — Končno pa želimo Rafaelovi družbi kakor tudi uredništvu »Izseljenskega vestnika« in vsem rojakom v domovini in tujini vsele božične praznike in srečno novo leto. Bog živil Z narodnim in krščanskim pozdravom za Kat. društvo sv. Barbare v Habinghorstu

Franc Borišek l. r., predsednik,

Castrop-Rauxel 5, Adolf Hitler Str. 112c.

Avg. Korošec l. r., tajnik.

Novi naročniki

Iz Ljubljane: Maček Ivana, Kongresni trg 2/1; Sušnik Stanko, Dermotova 19; Milavec Anton, Mariborska ulica; Vidic Ciril, Tyrševa 61; Mozetič T., Keržičeva 6; Merala Ferdo, sodnik, Tyrševa 62; Ravnikar Franc, Linhartova 25; Klarman V., Tyrševa 35; Dular Josip, Pletersnikova ulica, vila Pavlin; dr. Vrtačnik Kazimir, Tyrševa 42; Dover Jože, Tyrševa c. 47; Mavrič Jože, Trstenjakova 1; ing. S. Globočnik, Trstenjakova 2; dr. Bogdan Žužek, Pletersnikova 9; Tuječ Evgen, Smoletova 5; ing. Podgornik Anton, načelnik, Tyrševa 45; Zevnik Katarina, Tyrševa 40; ing. J. Ahtik, Livarska 5; Berce Andrej, Livarska 5; »Planinski vestnik«; »Slovenski narod«; »Slovence«; »Jutro«. — Iz Clevelanda, O.: Mr. Turek Frank, 6117 St. Clair Ave.; Mrs. Oražem Frances, 6326 Carl Ave.; Mr. Suhadolnik Frank, 1095 Addison Rd.; Mr. Suhadolnik Frank, 6107 St. Clair Ave.; Mrs. Eršte Ana, 6209 Schade Ave.; Mrs. Mihelčič Frances, 1150 E 60 St.; Mr. Svete John, 16905 Growewood Ave. (Ostali prihodnjik.)